

III Харківська відкрита олімпіада

з лінгвістики

8 січня 2017 р.

Старші класи

Максимальна оцінка за кожну з чотирьох задач — 20 балів

Час виконання роботи — 4 години

 ling.kh.ua

- Окрім відповідей завжди **потрібно** вписувати також і всі знайдені вами правила та закономірності, а також відповідності словникового типу (переклади слів, значення окремих символів тощо).
- Пояснювати, як ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтовувати **не потрібно**:
  - *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс X-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса X-»;
  - *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса X-».

1. Танець бджіл

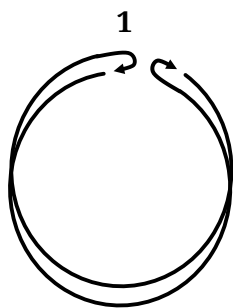
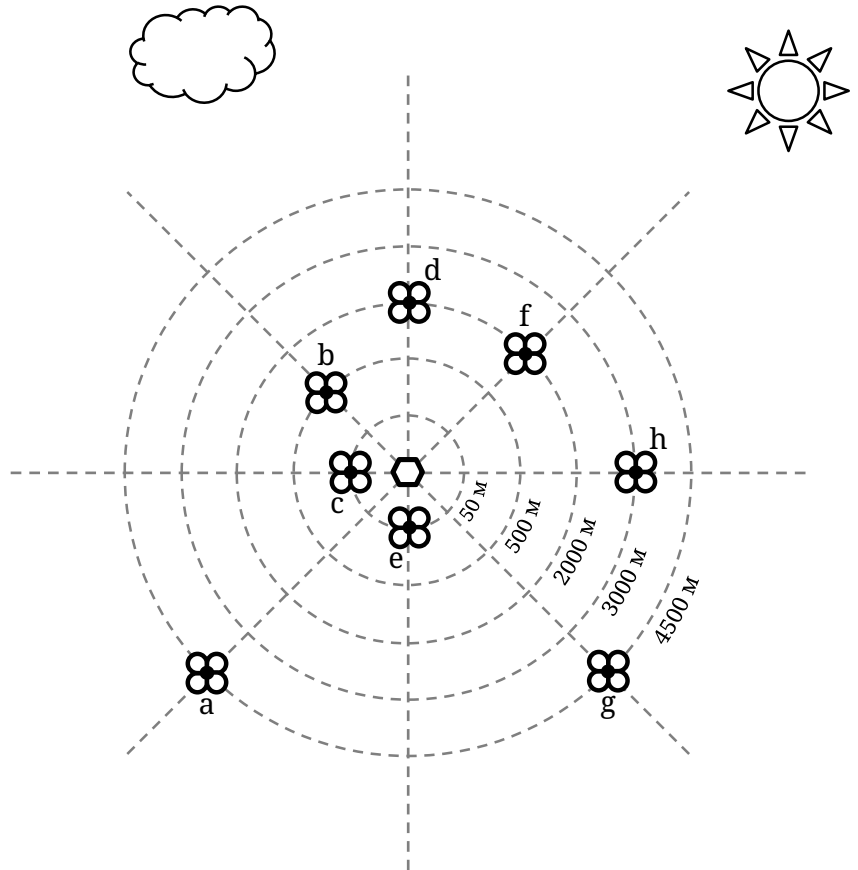
Таміла Краштан

Бджоли, що досліджують довколишню територію, повернувшись у вулик, діляться інформацією про знайдені ними джерела нектару за допомогою спеціального «танцю». Він виконується у вертикальній площині; траєкторія переміщення бджоли під час танцю має вигляд однієї з двох фігур: кола або «вісімки» (див. нижче).

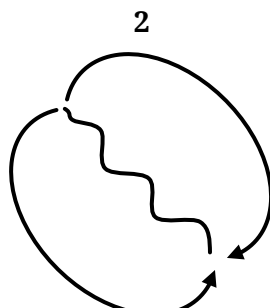
На рисунку праворуч зображено розташування вулика (шестикутник у центрі) та восьми джерел нектару, позначених квітками та літерами від *a* до *h*.

На рисунках нижче зображено траєкторії танцю бджіл, які знаходили відповідні джерела. Для траєкторій-«вісімок» поряд указано тривалість проходження бджолою хвилястої частини траєкторії.

Завдання 1. Установіть відповідності між розташуванням джерел і виконаними танцями. Один із танців було виконано двічі.

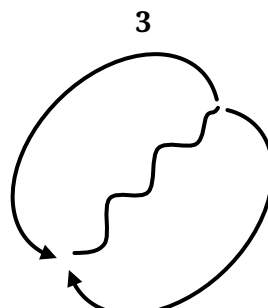

1

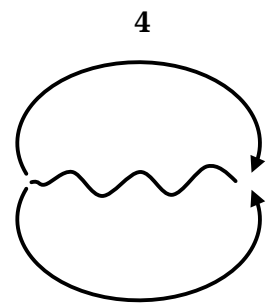
2

2 сек.

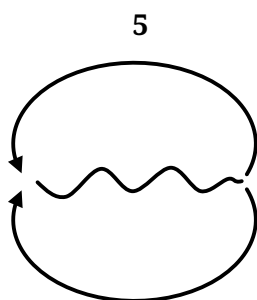
3

3 сек.

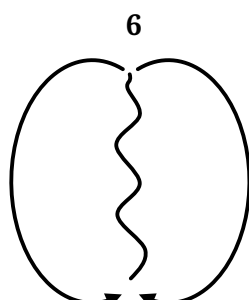
4

1 сек.

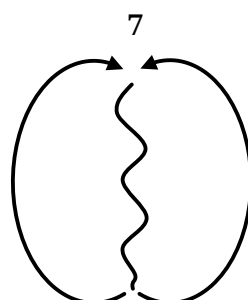
5

4 сек.

6

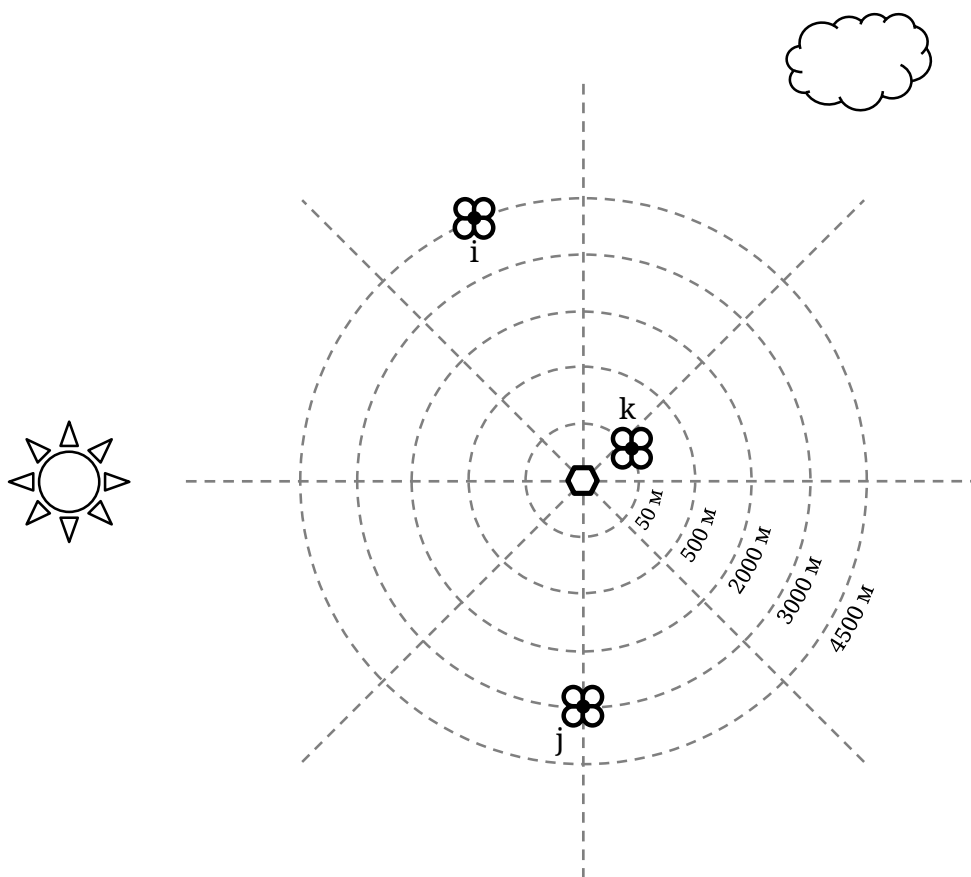
2 сек.

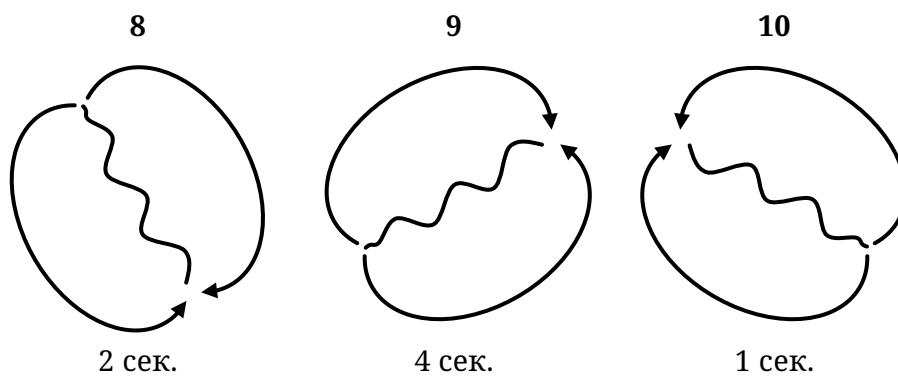
7

4 сек.

Завдання 2. На рисунку нижче зображено розташування іншого вулика і трьох джерел нектару навколо нього. Опишіть та зобразіть танці бджіл, що знайдуть ці три джерела.

Завдання 3. На рисунку із завдання 2 позначте розташування джерел нектару, знайшовши які, бджоли танцювали так, як зображено нижче:

2. Список Сводеша

Данило Мисак

Щоб установити ступінь спорідненості різних мов, можна оцінити, наскільки близькими є слова з базового словника цих мов. Але які слова й поняття вважати базовими? У середині ХХ століття американський лінгвіст Морріс Сводеш запропонував свій список з 225 понять (пізніше істотно скорочений), який зараз для цих цілей і використовується.

Нижче наведено 20 слів зі списку Сводеша українською мовою, впорядкованих за абеткою. Деякі слова пропущені.

1	білий
2	вухо
3	голова
4	два
5	жовтий
6	
7	зуб
8	
9	ми
10	ніс
11	
12	око
13	рот
14	сидіти
15	стояти
16	ти
17	червоний
18	чорний
19	
20	

Завдання. Відновіть пропущені слова. Відповіді поясніть коротко.

Нижче подано 10 речень японською мовою разом із перекладами:

- 1 **Onnanoko wa musume ni enpitsu o ni hon moraimashita.**
Дівчинка отримала від моєї дочки два олівці.
- 2 **Otoko wa musuko ni tama o nana ko kuremasu.**
Чоловік дасть моему сину сім м'ячів.
- 3 **Onna wa imōtōsan ni shiroi meishi o moraimashita.**
Жінка отримала від молодшої сестри білу візитну картку.
- 4 **Onnanoko wa otōtōsan ni akai kitte o yon mai agemasu.**
Дівчинка дасть молодшому брату чотири червоних марки.
- 5 **Otoko wa watashi ni bin o go hon kuremashita.**
Чоловік дав мені п'ять пляшок.
- 6 **Onnanoko wa onēsan ni midori no ringo o agemasu.**
Дівчинка дасть старшій сестрі зелене яблуко.
- 7 **Onna wa ani ni shashin o ni mai kuremasu.**
Жінка дасть моему старшому брату дві фотографії.
- 8 **Otoko wa onīsan ni murasaki no enpitsu o moraimashita.**
Чоловік отримав від старшого брата фіолетовий олівець.
- 9 **Onna wa musume-san ni kyūri o agemasu.**
Жінка дасть дочці огірок.
- 10 **Onnanoko wa otōto ni koishi o go ko kuremashita.**
Дівчинка дала моему молодшому брату п'ять камінчиків.

Завдання 1. Перекладіть українською такі речення:

- 11 **Onna wa ane ni tama o ni ko kuremashita.**
- 12 **Otokonoko wa watashi ni murasaki no kitte o moraimasu.**

Завдання 2. Перекладіть японською ще чотири речення:

- 13 Дівчинка дасть молодшій сестрі білу пляшку.
- 14 Чоловік отримав від сина сім зелених огірків.
- 15 Хлопчик дасть моїй молодшій сестрі чотири яблука.
- 16 Жінка дала старшому брату п'ять червоних візитних карток.

Примітка. Японська мова належить до японо-рюкюської мовної родини. Нею розмовляє близько 125 мільйонів людей у Японії. Риска над голосною позначає, що ця голосна довга.

Нижче наведено декілька слів мовою танана та їхні значення:

1	tr'etrex ми плачемо	5	ch'eldzes він танцює	9	wxtrex ви плачете
2	etltats я сплю	6	ch'edledzeza він не танцює	10	ch'etr'edledzeza ми не танцюємо
3	ethtregha він не плаче	7	ch'exe'ol вони їдять	11	dhwxdol'a ви не сидите
4	dhesdol'a я не сиджу	8	dhedo він сидить		

Завдання 1. Деякі комбінації звуків у цій задачі зазнають трансформацій і перетворюються на інші звуки. Встановіть, які звуки та комбінації звуків (стовпець ліворуч) трансформуються в які інші звуки та набори звуків (стовпець праворуч). Зауважте, що це не всі можливі трансформації.

dh , коли стоїть перед tr або '	dh
dh + dh	dle
dh + l	eje
dh + l	th
s + l	tl
s + l	tl

Завдання 2. Перекладіть українською:

12	etrex	14	xeltats	16	dhwxdol
13	ch'ejedzes	15	dhestregha	17	xethtregha

Завдання 3. Перекладіть мовою танана:

18	ми не плачемо	20	ви не їсте	22	він не їсть
19	він не спить	21	ми спимо	23	вони не танцюють

Примітка. Тánана — мова родини на-дене, якою розмовляють кілька десятків жителів у двох селищах на Алясці. Символ ', а також сполучення **dh**, **th**, **ch'**, **dl**, **tl**, **dz**, **ts**, **tr**, **tr'** позначають особливі приголосні звуки цієї мови. Сполучення літер **gh** позначає парний дзвінкий звук до **x**, а **l** — парний глухий до **l**. Літери **a** та **w** позначають голосні звуки.